

Noc Bibliotek

– bezpieczeństwo organizacji

Wcześniej czy później prawie każda biblioteka staje przed dylematem: organizować czy nie organizować nocy w bibliotece? Mnożą się kolejne pytania: Jaki temat przewodni wybrać? Dla kogo? Czy ma trwać całą noc, czy odbywać się tylko w godzinach wieczornych? Skąd wziąć fundusze? Jak to zorganizować? W gąszczu tych i wielu innych wątpliwości pojawia się kwestia najistotniejsza: bezpieczeństwo uczestników.

AGNIESZKA GOLIASZ

DECYZJA: ROBIMY NOC!

Gdy decyzja o organizacji nocy w bibliotece zostanie podjęta, z uwagą i bez pośpiechu należy przemyśleć kwestie bezpieczeństwa. Trzeba założyć, że podczas tego typu imprezy, w której uczestniczą osoby z różnych grup wiekowych, głównie dzieci i młodzież, mogą mieć miejsce różne nieprzewidziane sytuacje. Jakie środki ostrożności powziąć, by ich uniknąć?

IMPREZA OTWARTA DLA WSZYSTKICH

Najczęściej noc w bibliotece przybiera jedną z dwóch form: otwartą bądź zamkniętą. Jeśli zdecydujemy się na formę otwartą (czyli taką, w której biorą udział i dorośli, i dzieci i która nie jest przeznaczona dla ściśle określonej liczby osób, na którą może przyjść każdy), nie będziemy też w stanie określić, ile osób faktycznie będzie w niej uczestniczyło. Stąd też trudno byłoby uzyskać zgodę od rodziców na udział dziecka w imprezie. Dlatego ważne jest, by w przypadku imprezy otwartej jasno poinformować rodziców, że to oni ponoszą odpowiedzialność za dzieci

i powinni przebywać wraz z nimi na terenie biblioteki. Informacja taka powinna się pojawić we wszystkich miejscach, w których zapraszamy na imprezę (media, strona internetowa biblioteki, Facebook, plakaty, ulotki, informacje udzielane telefonicznie zainteresowanym osobom).

LICZBA MIEJSC OGRANICZONA

Forma zamknięta nocy w bibliotece przygotowywana jest z myślą o określonej liczbie uczestników w danym przedziale wiekowym, którzy przebywać będą na terenie biblioteki bez rodziców w określonych godzinach, np. 16.00-22.00, lub całą noc tylko pod opieką bibliotekarzy. Taka forma wymaga pozyskania odpowiednich zgód od rodziców. Główne problemy bezpieczeństwa zarysowane poniżej będą jednak wspólne dla obu typów imprez.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ I UBEZPIECZENIE

Imprezy organizowane m.in. w bibliotekach nie są imprezami masowymi, które reguluje Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych

(Dz.U. 2009 nr 62 poz. 504), toteż przepisy prawa w niej zawarte nie mają zastosowania do bibliotek. Mimo to biblioteka jako organizator wydarzenia ponosi odpowiedzialność za zdrowie i życie uczestników realizowanych przez nią działań. Świadomość tego, że coś się może wydarzyć, skłania do zwrócenia uwagi nawet na rzeczy z pozoru błahe i nieistotne. Uczestnicy mogą doznać różnego rodzaju urazów: złamań, skręceń, stłuczeń, zranień, może dojść omdleń i zasłabnięć. Należy uwzględnić również potencjalne zagrożenie pożarowe. Ze względu na możliwość wystąpienia tych nieprzewidzianych sytuacji w mojej opinii biblioteki organizujące działania edukacyjno-kulturalne powinny mieć ubezpieczenie, które będzie zabezpieczeniem roszczeń odszkodowawczych w razie wypadku. Oczywiście, że są to koszty dla biblioteki, ale warto je ponieść.

ZAPEWNIĆ DOSTĘP SŁUŻBOM

Niezależnie od liczby osób biorących udział w wydarzeniu należy zadbać o kwestie bezpieczeństwa przed budynkiem biblioteki. Należy zwrócić uwagę na to, by nie

zastawiać dróg pożarowych oraz by był możliwy dojazd do budynku np. dla karetki. Teren wokół biblioteki musi być uprzątnięty, a parking ściśle wyznaczony, by uczestnicy przyjeżdżający samochodami nie zastawili każdego skrawka wolnej przestrzeni, w tym także dróg pożarowych czy wyjść ewakuacyjnych. Warto, ogłaszając informację o planowanym wydarzeniu, uświadomić potencjalnych uczestników o ograniczonej liczbie miejsc parkingowych, a nawet poprosić, by w miarę możliwości skorzystali z innego środka transportu. Jeśli obok biblioteki jest teren zielony, np. łąka, na której planujemy jakieś działania, należy również przemyśleć drogę, którą będą musieli pokonać uczestnicy z biblioteki. Najlepiej, aby nie przechodzili oni między zaparkowanymi samochodami, co stwarza dodatkowe zagrożenie dla życia i zdrowia.

GDZIE JEST PLASTER?

Gdy zadbamy o bezpieczeństwo wokół budynku biblioteki, musimy zabezpieczyć wewnątrz placówki, gdzie zapewne będzie miała miejsce większość prowadzonych działań. Biblioteka, jak każda inna instytucja, musi spełniać wymagane prawem przepisy BHP i przepisy przeciwpożarowe. Jako pracownicy tego typu placówek wiemy, że na jej terenie są gaśnice, oznakowane wyjścia ewakuacyjne, że mamy apteczki – stale bierzemy udział w szkoleniach BHP i szkoleniach przeciwpożarowych. Wiemy. I mijamy codziennie te gaśnice i wyjścia ewakuacyjne, często o nich zapominając. Wskazane byłoby, aby przed danym wydarzeniem, imprezą czy spotkaniem autorskim każdy z uczestniczących w nim pracowników przeszedł się po bibliotecę i zobaczył, gdzie te rzeczy są, tak by nie zgubiły nas rutyna

i przekonanie, że znamy swoją placówkę jak własną kieszeń.

PLANUJ, PYTAJ, ROZMAWIAJ

Jeżeli chodzi o bezpieczeństwo, wszystkie kwestie są tak samo ważne – ponieważ gdy w bibliotece przebywać będzie kilkadziesiąt czy kilkaset osób naraz, szczególnie taki jak donica ustawiona w złym miejscu może okazać się istotny. Dlatego warto planować, uzgadniać i zwrócić uwagę na poniższe problemy.

- Powitanie gości i rozpoczęcie nocy w bibliotece jest doskonałą okazją do tego, by przypomnieć przybyłym o dokładnym czasie rozpoczęcia i zakończenia wydarzenia, dbaniu o bezpieczeństwo swoje i innych (nieprzepychanie się, uważanie na schodach, zwracanie uwagi na dzieci, które mogą biegać pokonać między nami), a także (w przypadku wydarzenia otwartego dla wszystkich) o odpowiedzialności rodziców za dzieci.
- Już na etapie planowania warto wyznaczyć konkretną osobę, która będzie odpowiedzialna za kwestię bezpieczeństwa, ewentualną ewakuację i kwestie organizacyjne. Dyrektor placówki jako organizator może sam być taką osobą lub może wyznaczyć inną osobę odpowiednio do tego przeszkoloną i przygotowaną. Istotne jest, by wszyscy pracownicy obecni w trakcie nocy w bibliotece oraz uczestnicy spotkania wiedzieli, do kogo się zwrócić.
- Apteczki i gaśnice – należy się upewnić, czy wszystko jest na właściwym miejscu i spełnia odpowiednie wymagania (termin ważności). Warto zadbać o to, by apteczki były we wszystkich miejscach, w których prowadzone są działania, tak by np. w razie skaleczenia nie trzeba było biegać po całej bibliotece w poszukiwaniu plastra.
- Drogi ewakuacyjne muszą być odpowiednio oznakowane i nie mogą być niczym zastawione i przysłonięte – elementami wystroju, kwiatami w donicach, wystawami czy pozostawionymi rzeczami niezbędnymi nam do prowadzonych działań. Należy również pamiętać, że wyjścia ewakuacyjne muszą mieć zamek bez możliwości trwałego zamknięcia. Sprawdzić też należy, czy w widocznych miejscach znajdują się instrukcje przeciwpożarowe.
- Liczba pracowników obecnych w czasie nocy w bibliotece – gdy ustalimy, ile osób będzie nam potrzebnych do realizacji planowanych działań, poprosimy dodatkowo jedną-cztery osoby (w zależności od wielkości imprezy) o pomoc, na wszelki wypadek. Musimy brać pod uwagę, że ktoś może źle się poczuć, że będzie trzeba kogoś zmienić, że ktoś będzie chciał odpocząć. Najgorsze, co możemy zrobić, to planowanie na styk.
- Pamiętajmy o tym, aby wyznaczyć miejsca, do których nie chcemy wpuszczać ludzi, i albo je zamknąć, jeśli jest taka możliwość, albo oddzielić je np. taśmą, tak by było dla wszystkich jasne, gdzie wchodzić nie wolno (np. magazyny, piwnice, część administracyjna).
- Spróbujmy orientacyjnie ustalić liczbę osób biorących udział w wydarzeniu – planując konkretne działania dla dzieci, warto określić np. pięć grup po 10 osób, spotkanie autorskie – 50 osób; podchody dla dzieci – pięć grup po pięć osób. Jest to także o tyle ważne, że wiemy, ilu mamy pracowników do dyspozycji i ile mamy miejsca. Żeby grupy nie były za duże,

dotatkowo możemy ustalić konkretną godzinę danego wydarzenia, np. grupa 1 – 18.00, grupa 2 – 19.00 itd.

- Ustalając liczbę grup do działań z dziećmi, bierzmy też pod uwagę wiek uczestników, tak by, o ile to możliwe, nie mieszać np. 8-latków z 12-latkami.
- Wyznaczmy strefy działań (co? gdzie? dla kogo?).
- Wydzielmy miejsce, w którym będzie można przysiąść, odpocząć.
- Zdecydujemy, czy są miejsca, gdzie dzieci mogą poruszać się bosy – zwłaszcza małe bardzo lubią ściągać buty. Jeśli jednak mamy śliskie podłogi, płytki czy panele, lepiej tego unikać, nawet jeśli rodzic pozwala.
- Zwiedzanie biblioteki – jeśli planujemy zwiedzanie biblioteki i wpuszczanie uczestników np. do magazynów, musimy pamiętać o wcześniejszym ich uprzątnięciu. To, co nie przeszkadza nam na co dzień, bo jesteśmy do tego przyzwyczajeni, może stać się potencjalnym zagrożeniem. Zabierzmy na zwiedzanie małe, kilkusobowe grupy (dzieci zawsze z opiekunem); ustalmy wcześniej kierunek zwiedzania i miejsca, które pokażemy. Jeśli w naszej bibliotece znajdują się przesuwane regały, które zawsze wszystkich interesują (zawsze!), nie pozwalamy na ich samodzielne przesuwanie i wchodzenie między nie.
- Kwiaty – zwłaszcza w wielkich kamiennych donicach – choć piękne i często zdobiące biblioteki, najlepiej usunąć, przynajmniej z tych miejsc, gdzie ktoś może na nie wpaść, i spod okien, by nie utrudniały do nich dostępu, gdy będziemy je chcieli otworzyć lub zamknąć.
- Okna – jeśli planujemy nasze działania, gdy jest ciepło i większość okien i drzwi będzie otwarta, zwracamy

uwagę na przeciągi, by trzaskające okna lub drzwi nie zrobiły nikomu krzywdy. Jeśli biblioteka ma balkony czy tarasy, zwróćmy uwagę na to, by dzieci nie przebywały na nich bez opieki.

- Starajmy się tak zaplanować nasze działania i atrakcje, by unikać kumulowania ludzi w jednym miejscu. W czasie trwania nocy, np. od 18.00 do 24.00, ludzie będą się przemieszczać, przychodzić i wychodzić, ale te kwestie również weźmy pod uwagę przy planowaniu – lepiej zaproponować więcej stref działań z mniejszą liczbą osób.
- Kubły na śmieci – z pozoru rzecz nieistotna, ale zadbajmy o to, by było ich na tyle dużo, żeby uczestnicy mieli gdzie wyrzucać śmieci, co ograniczy ryzyko potknięcia się o rzuconą na podłogę butelkę czy poślizgnięcia na papierze. Oczywiście zwróćmy uwagę na to, by nie tarasowały one przejść (dobre będą worki na stojakach, najlepiej przezroczyste, by można było zauważyć ewentualne podejrzane rzeczy).
- Toalety – zwiększona liczba osób w bibliotece w jednym czasie powoduje, że musimy także zadbać o toalety: wyznaczyć łazienki tylko dla dzieci, zwrócić uwagę, czy nie mają zamknięcia, które utrudni wyjście. Należy uważać na tłok w tych miejscach, gdyż zwiększa on ryzyko potrącania się osób i upadków, dlatego, jeśli to możliwe, niech dzieci mają toalety w innych miejscach niż dorośli.
- Woda w kranie – niby błaża rzecz, ale w przypadku elektrycznych przepływowych ogrzewaczy wody łatwo w kranie o wrzątek i poparzenie, zwłaszcza przez dzieci.
- Ponieważ przepisy przeciwpożarowe restrykcyjnie traktują

wszelkie używanie ognia w pomieszczeniach, należy też wystrzegać się stosowania wytwornic dymu, które mogą spowodować uruchomienie czujek dymu i włączenie alarmu przeciwpożarowego. Dlatego należy unikać tego typu atrakcji w bibliotekach.

- Ochrona – niektóre biblioteki mają wsparcie ochrony na miejscu lub możliwość jej wezwania telefonicznie. Jeśli jednak takiej możliwości nie ma, należy zwracać uwagę na wszelkie przejawy niewłaściwego i agresywnego zachowania, a w przypadkach szczególnie trudnych i niebezpiecznych – reagować wezwaniem odpowiednich służb porządkowych.

ZABEZPIECZENIE IMPREZ

Wspomniana na początku ustawa o bezpieczeństwie imprez masowych nakłada na organizatorów obowiązek powiadamiania odpowiednich służb. Ale co z bibliotekami, które nie podlegają ustawie? Jak zabezpieczyć się pod względem medycznym? Najlepiej byłoby, gdyby podczas tego typu imprezy była osoba odpowiednio przeszkolona w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Być może któryś z pracowników ma takie uprawnienia? Warto, aby dyrektorzy placówek przemysłeli propozycję zorganizowania dodatkowych szkoleń z pierwszej pomocy dla pracowników. Co więc z zabezpieczeniem medycznym? Także i nad tą sprawą warto zastanowić się na etapie planowania kosztów. Można zwrócić się o pomoc np. do miejscowego oddziału Polskiego Czerwonego Krzyża, który zabezpiecza różnego rodzaju imprezy i spotkania i ma kadrę odpowiednio przeszkoloną w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Szczegółowe informacje znajdują się na stronie

internetowej PCK i w jego okręgowych oddziałach przypisanych do danego regionu. Prowadzi on również szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

WSPARCIE STRAŻAKÓW

W sprawie zabezpieczenia imprezy możemy również zwrócić się o pomoc do Państwowej Straży Pożarnej lub ochotniczej straży pożarnej. Jeśli w naszej miejscowości lub blisko naszej biblioteki jest oddział OSP, warto pytać, prosić o pomoc i podejmować próby nawiązania współpracy. Strażacy są szkoleni w zakresie pierwszej pomocy i być może także w tym względzie będą mogli wesprzeć bibliotekę. Warto również śledzić stronę internetową Państwowej Straży Pożarnej, na której znajdują się różnego rodzaju porady dotyczące bezpieczeństwa. Mogą one się okazać przydatne nie tylko przy okazji organizowanego wydarzenia, ale i w codziennej pracy (<https://www.straz.gov.pl>).

POMOC WOLONTARIUSZY

Ponieważ pomysłów na noc w bibliotece jest mnóstwo i może się okazać, że nie wszystko damy radę zrobić sami, warto pamiętać o wolontariuszach. Gdzie ich jednak znaleźć? I co na to przepisy? Podstawą prawną, która reguluje działalność wolontariatu, określa podmioty mogące o taką pomoc wystąpić oraz ich obowiązki wobec wolontariusza, jest Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2003 nr 96 poz. 873). W myśl ustawy biblioteki mogą korzystać z pomocy wolontariuszy, jeśli spełniają określone w niej przepisy. Pomoc wolontariusza może być różnorodna w zależności od potrzeb danej instytucji, należy jednak pamiętać, że nie może on wy-

pełniać obowiązków etatowego pracownika. Instytucja współpracująca z wolontariuszem na okres nie dłuższy niż 30 dni ma obowiązek zapewnienia mu ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków (art. 46 ust. 3). Szczegółowe informacje dotyczące wolontariatu można znaleźć na stronie internetowej Ogólnopolskiej Sieci Centrów Wolontariatu (<https://www.wolontariat.org.pl>).

Więcej informacji na temat wolontariatu w bibliotece znajdziecie w numerach 9/2017 oraz 1/2018 czasopisma „Biblioteka Publiczna”.

SPOTKANIE ZAMKNIĘTE

Niektóre biblioteki podejmują się organizacji imprezy w bibliotece trwającej całą noc, np. od 19.00 do 7.00. Trzeba mieć świadomość odpowiedzialności za pozostawione pod naszą opieką dzieci – zwłaszcza w przypadku takiego spotkania warto zadbać o ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków. Całonocne wydarzenie nie powinno być skierowane do dużej grupy odbiorców. Biorąc pod uwagę stopień odpowiedzialności, warunki lokalowe i liczbę opiekunów, raczej nie powinno być to więcej niż 10-15 osób. Podstawą działań musi być stworzenie regulaminu wydarzenia, w którym powinny się znaleźć takie informacje, jak:

- nazwa organizatora;
- kiedy i gdzie odbywa się wydarzenie – dokładna data, godziny i adres;
- do kogo skierowane jest wydarzenie – ściśle określona grupa wiekowa, np. 10-12 lat, 12-14 lat;
- określenie zasad udziału w wydarzeniu, takich jak kolejność zgłoszeń i liczba osób mogą-

cych wziąć udział w imprezie, np. 10;

- informacja o wymaganej zgodzie rodziców, która jest warunkiem uczestnictwa osób niepełnoletnich w wydarzeniu. Zgoda powinna zawierać informację, że stan zdrowia dziecka umożliwia mu udział w wydarzeniu, że rodzic jest zobowiązany dziecko przyprowadzić i odebrać we wskazanych godzinach; można również dodać, że za wszelkie szkody poczynione przez dziecko rodzic bierze odpowiedzialność. Oczywiście musimy także pozyskać numer telefonu do rodziców w razie koniecznego kontaktu, np. gdyby dziecko źle się poczuło lub chciało wracać do domu;
- program nocy w bibliotece;
- co uczestnicy powinni przynieść (śpiwór, piżama, jedzenie);
- zasady dotyczące zachowania uczestników;
- informacje o zakazie samodzielnego opuszczania biblioteki przez dziecko;
- zgoda rodziców na wykorzystanie wizerunku dziecka, jeśli planujemy wykonywanie zdjęć podczas spotkania;
- w związku z rozporządzeniem o ochronie danych osobowych – informacje o tym, kto jest administratorem danych, i wszelkie informacje o ich przetwarzaniu, przechowywaniu, dostępie do nich i możliwości ich usunięcia.

Należy również przemyśleć kwestię jedzenia i określić w regulaminie, czy organizator zapewnia, czy nie zapewnia posiłku, oraz zawrzeć ewentualny wymóg zapewnienia jedzenia dziecku przez rodziców. Jeśli biblioteka zdecyduje się zapewnić posiłek dzieciom, należy pamiętać o zasadach higieny i przepisach dotyczących żywności, przygotowywania i podawania posiłków. Każda osoba

mająca styczność z jedzeniem powinna mieć odpowiednie badania lekarskie i książeczkę sanepidowską. Można także zdecydować się na umowę z firmą zewnętrzną, która dostarczy posiłek.

Decyzja o całonocnej akcji typu „noc w bibliotece” powinna być przemyślana. Przygotowanie takiego spotkania nie jest łatwym zadaniem. Musimy zapewnić odpowiednią liczbę opiekunów (np. trzy osoby dla 10-15 podopiecznych), wszak bierzemy odpowiedzialność za powierzone nam dzieci. Ze względów bezpieczeństwa powinniśmy zrobić dyżur, by zawsze jedna z osób nie spała, tylko czuwała nad resztą. Powinniśmy oczywiście pamiętać o zamknięciu biblioteki, mając jednak na uwadze

to, by nie odciąć drogi ewentualnej ewakuacji. Warto również zgłosić takie wydarzenie policji czy straży pożarnej, by służby wiedziały, że takie wydarzenie jest zorganizowane i w razie czego mogły pospieszyć z pomocą. Także i tu zwracajmy uwagę na zachowanie uczestników, a wszelkie przejawy niestosowania się do regulaminu niech skutkują telefonem do rodziców z prośbą o zabranie dziecka do domu.

DO ZOBACZENIA ZA ROK

Biblioteki nieustannie organizują tego typu działania kulturalno-edukacyjne, za które – także pod względem bezpieczeństwa – odpowiada dyrektor, zawsze narażony na stres, związany z ko-

Każda osoba mająca styczność z jedzeniem powinna mieć odpowiednie badania lekarskie i książeczkę sanepidowską.

niecznością zadbania o niwelowanie potencjalnych zagrożeń.

Kwestie najmniejszej wagi mogą okazać się istotne, gdy w bibliotece znajduje się kilkadziesiąt czy kilkaset osób naraz. Wymyślając różne atrakcje, coraz to nowsze i ciekawsze, nie marginalizujemy kwestii bezpieczeństwa. Rozmawiajmy ze sobą, pytajmy, prośmy o rady, byśmy ze spokojem wraz z „do widzenia” mogli powiedzieć „do następnego razu!”.

Źródła informacji*:

- *Aspekty formalno-prawne [dot. wolontariatu]*, Wolontariat.org.pl, <http://wolontariat.org.pl/strefa-korzystajacych/cykl-wspolpracy/przygotowanie/aspekty-formalno-prawne>.
- *Działania prowadzone przez Polski Czerwony Krzyż*, PCK.pl, <https://pck.pl/kim-jestesmy>.
- *Kogo wspierają wolontariusze*, Wolontariat.org.pl, <http://wolontariat.org.pl/strefa-korzystajacych/kogo-wspieraja-wolontariusze>.
- *Oddziały Okręgowe PCK*, PCK.pl, <https://pck.pl/kontakt/oddzialy-okregowe-pck>.
- *Požary*, Straż.gov.pl, <https://www.straz.gov.pl/porady/pozary>.

* Dostęp do wszystkich 7.07.2019.

AGNIESZKA **GOLIASZ**

Bielsko-Biała, Książnica
Beskidzka w Bielsku-Białej

Wszelkie akty prawne dostępne są w Internetowym Systemie Aktów Prawnych (ISAP): <http://isap.sejm.gov.pl/>

Autor lektury szkolnej i podręcznik – TYM RAZEM DLA DOROSŁYCH

MARCIN KOZIOŁ

„11 przeżyć w 11 miejscach
w godzinę i 11 minut”

Niezwykłe spotkania
przygodowo-podróżnicze
DLA DOROSŁYCH. Sprawdź!

marcinkoziol.com/spotkania | spotkania@marcinkoziol.com

